

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради Університету,

протокол № 5/1 від 29.02.2024

Голова Вченої ради

Олег ПАДАЛКА

Вводиться в дію наказом Ректора
Міжнародного європейського
університету

«29» 02 2024 № 15-02

ПРОГРАМА

ЦИКЛУ ВТОРИННОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ХІРУРГІЯ»

Галузь знань:	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність:	222 Медицина
Складник освіти:	Післядипломна освіта, вторинна спеціалізація
Цільова група:	Лікарі, які закінчили інтернатуру за однією із лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, педіатричного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю; лікарі-хірурги дитячі; лікарі-хірурги, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Професійна кваліфікація:	Лікар-спеціаліст

Київ – 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму циклу вторинної спеціалізації зі спеціальності «Хірургія» складено робочою групою за наказом ректора Міжнародного європейського університету відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями, Наказу МОЗ України «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами) від 22.07.1996 № 166.

Керівник робочої групи:

Бондарєв Р.В. – д. м. н., проф., завідувач кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

Робоча група:

1. Колеснік О.П. – д.м.н., професор кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

2. Войленко О.А. – д.м.н., старший дослідник, професор кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

3. Валіхновський Р.Л. – к.м.н., професор кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

4. Дзигал О.Ф. – д.м.н., професор, професор кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

Рецензії-відгуки:

1. Бабенков Г.Д. – д. м. н., проф., професор кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Європейської медичної школи Міжнародного європейського університету.

2. Квач М.Д. – к.м.н., доцент кафедри хірургічних хвороб з курсом анестезіології та інтенсивної терапії Міжнародного європейського університету.

3. Романенко В.О. – медичний директор ТОВ «Універсум Клінік».

I. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: лікарі, які закінчили інтернатуру за однією із лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, педіатричного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю; лікарі-хірурги дитячі; лікарі-хірурги, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю згідно наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» проводиться за програмою підготовки, затвердженою Вченою радою Міжнародного європейського університету, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікаря-спеціаліста зі спеціальності «Хірургія».

II. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, вторинна спеціалізація
Спеціальність	Хірургія
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Передумови вступу	Лікарі, які закінчили інтернатуру за однією із лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, педіатричного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю; лікарі-хірурги дитячі, лікарі-хірурги, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження	Очна дистанційна з використанням комп'ютерних технологій у режимі реального часу
Мова	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю «Хірургія» у лікарняних закладах та закладах охорони здоров'я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	<ul style="list-style-type: none"> • 9 місяців (1440 годин / 48,0 кредитів ЄКТС) для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією із лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, педіатричного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю; • 5 місяців (800 годин / 26,7 кредитів ЄКТС) для лікарів-хірургів дитячих, лікарів-хірургів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю. Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.11.2022 № 2136 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»

III. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 «Медицина» на рівні лікаря-спеціаліста, застосовуючи теоретичні знання, практичні навички та вміння з метою надання фахової високоякісної медичної допомоги.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.</p> <p>ЗК4. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.</p> <p>ЗК5. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.</p> <p>ЗК6. Спроможність усно та письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.</p> <p>ЗК7. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.</p> <p>ЗК8. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та автономних дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Уміння визнавати власні помилки та запобігати їм, мінімізувати негативні наслідки.</p> <p>ЗК11. Спроможність до організації правового забезпечення та менеджменту професійної діяльності.</p> <p>ЗК12. Спроможність працювати в команді.</p> <p>ЗК13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.</p> <p>ЗК14. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.</p> <p>ЗК15. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і життя пацієнтів.</p> <p>ЗК16. Знання показань, протипоказань, побічних дій і лікарських взаємодій препаратів, які використовуються в</p>

	<p>лікарській практиці.</p> <p>ЗК17. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</p> <p>ЗК18. Спроможність інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень.</p> <p>ЗК19. Спроможність діагностувати захворювання пацієнта: визначати попередній, клінічний, заключний, супутній діагноз, невідкладні стани.</p>
<p>Фахові (професійні) компетентності, ФК</p>	<p>ФК1. Знання організації планової та невідкладної хірургічної допомоги населенню країни (загальні питання); організації роботи в хірургічному відділенні і в кабінеті поліклініки, перев'язочній, операційній.</p> <p>ФК2. Знання організації медичної допомоги населенню за умов виникнення екстремальних ситуацій з масовими ушкодженнями.</p> <p>ФК3. Знання основних питань топографічної анатомії, нормальної фізіології систем організму; етіології та патогенезу хірургічних захворювань; клінічної симптоматики основних хірургічних захворювань, особливості їх перебігу у дітей; диференційної діагностики хірургічних хвороб з суміжною (урологічною, гінекологічною, терапевтичною) патологією.</p> <p>ФК4. Уміння орієнтуватись в константах гомеостазу, їх порушеннях та корекції; визначити групову і резус-приналежність крові, проводити проби на індивідуальну сумісність, переливати компоненти крові та кровозамінні розчини, діагностувати гемотрансфузійні ускладнення та застосовувати заходи боротьби з ними.</p> <p>ФК5. Проведення цілеспрямованого клінічного обстеження хворого.</p> <p>ФК6. Уміння інтерпретувати результати загальних та спеціальних методів дослідження, робити на основі цих даних узагальнення та практичні висновки.</p> <p>ФК7. Знання питань асептики та антисептики в хірургії; основних документів, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму хірургічних відділень.</p> <p>ФК8. Знання питань специфічних хірургічних інфекцій (правець, сказ тощо).</p> <p>ФК9. Знання і уміння застосовувати протоколи оперативних втручань гострих хірургічних захворювань та пошкоджень органів черевної та грудної порожнини, магістральних і периферичних судин; хірургічної інфекції серозних порожнин, м'яких тканин.</p>

	<p>ФК10. Знання основ фармакотерапії (зокрема антибіотико- та гормонотерапії), імунології, антибіотикопрофілактики в хірургії.</p> <p>ФК11. Знання основ післяопераційної реабілітації та Положення про тимчасову та стійку втрату працездатності; роботи лікарсько-консультативної та медико-соціальної експертної комісії.</p> <p>ФК12. Уміння своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення.</p>
--	---

За результатами опанування програми з вторинної спеціалізації з циклу спеціалізації «Хірургія» лікар досягає таких програмних результатів навчання:

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН1	Знати організацію планової та невідкладної допомоги населенню країни (загальні питання), організацію роботи в хірургічному відділенні і в кабінеті поліклініки, перев'язочній, операційній.
ПРН2	Знати організацію медичної допомоги населенню за умов виникнення екстремальних ситуацій з масовими ушкодженнями.
ПРН3	Знати основні питання топографічної анатомії; нормальну фізіологію систем організму, етіологію та патогенез хірургічних захворювань; знати клінічну симптоматику основних хірургічних захворювань, особливості їх перебігу у дітей, диференційну діагностику хірургічних хвороб з суміжною (урологічною, гінекологічною, терапевтичною) патологією.
ПРН4	Спроможність орієнтуватись в константах гомеостазу, їх порушеннях та корекції; вміти визначити групову і резус-приналежність крові, проводити проби на індивідуальну сумісність, переливати компоненти крові та кровозамінні розчини, діагностувати гемотрансфузійні ускладнення та застосовувати заходи боротьби з ними.
ПРН5	Здатність провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого.
ПРН6	Вміти інтерпретувати результати загальних та спеціальних методів дослідження, робити на основі цих даних узагальнення та практичні висновки.
ПРН7	Знати питання асептики та антисептики в хірургії; основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-

	епідеміологічного режиму хірургічних відділень.
ПРН8	Знати питання специфічних хірургічних інфекцій (правець, сказ тощо).
ПРН9	Знати і вміти застосовувати протоколи оперативних втручань гострих хірургічних захворювань та пошкоджень органів черевної та грудної порожнини, магістральних і периферичних судин; хірургічної інфекції серозних порожнин, м'яких тканин.
ПРН10	Знати основи фармакотерапії (зокрема антибіотико- та гормонотерапії), основи імунології, антибіотикопрофілактики в хірургії.
ПРН11	Знати основи післяопераційної реабілітації та Положення про тимчасову та стійку втрату працездатності; роботу лікарсько-консультативної та медико-соціальної експертної комісії
ПРН12	Вміти своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення.

IV. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ З ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ХІРУРГІЯ»

4.1. Для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією із лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, педіатричного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю (9 місяців / 1440 годин / 48,0 кредитів ЄКТС):

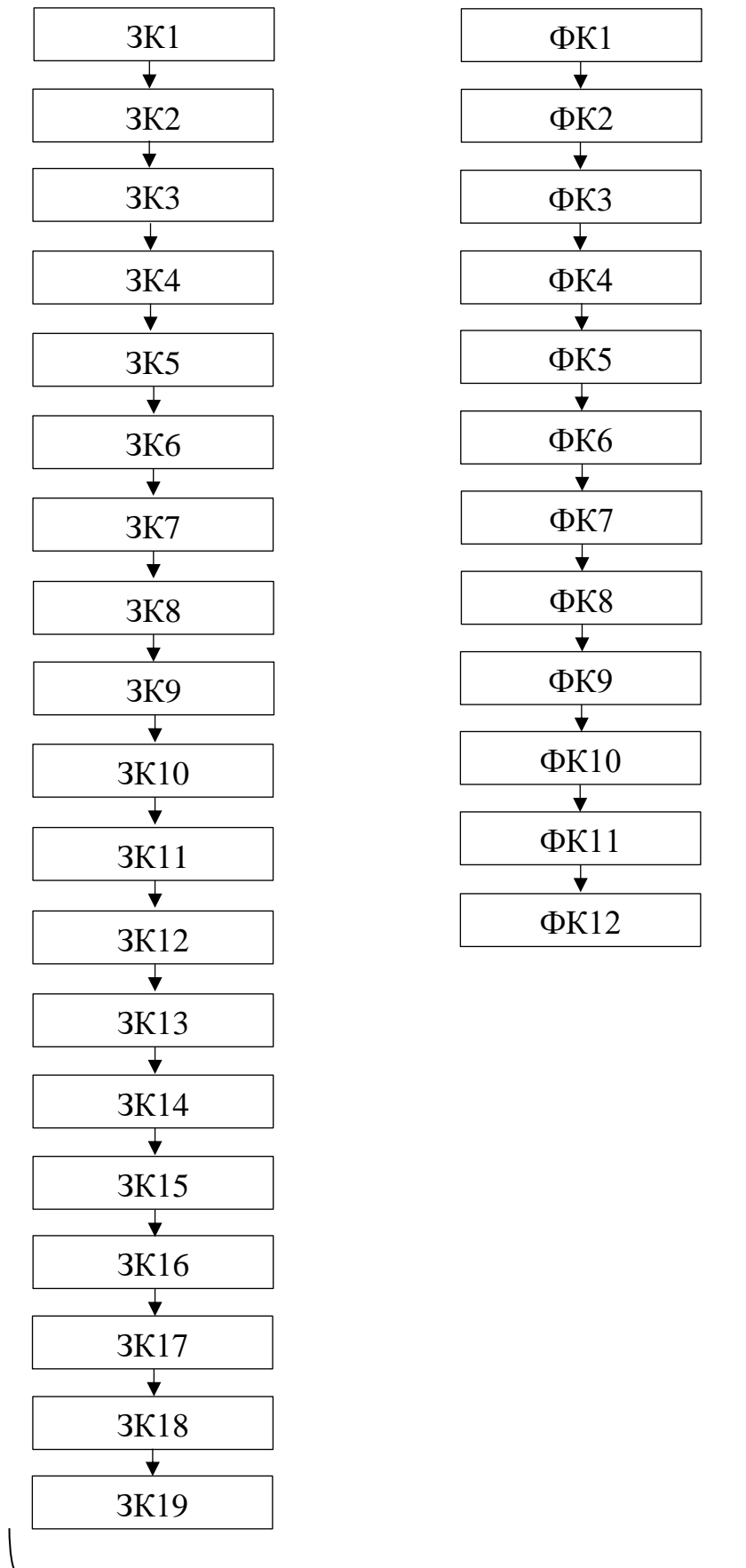
Код	Компоненти освітньої програми	К-сть кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Організація хірургічної допомоги населенню на сучасному етапі	0,3/10	залік
ОК 2	Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	1,5/44	залік
ОК 3	Абдомінальна хірургія	30,8/624	залік
ОК 4	Хірургічні захворювання ендокринних органів	1,2/36	залік
ОК 5	Хірургічні захворювання судин	1,2/36	залік
ОК 6	Гнійні хірургічні захворювання	1,2/36	залік
ОК 7	Амбулаторна хірургія	1,2/36	залік
ОК 8	Торакальна хірургія	2,4/72	залік
ОК 9	Трансплантологія	2,1/62	залік
ОК 10	Опіки та відмороження	2,4/72	залік
ОК 11	Хірургія серця та магістральних судин	1,2/36	залік
ОК 12	Невідкладна гінекологія	0,9/28	залік
ОК 13	Невідкладна урологія	0,9/28	залік
ОК 14	Проктологія	2,4/72	залік
ОК 15	Дитяча хірургія	0,9/28	залік
ОК 16	Онкологія	2,4/72	залік
ОК 17	Травматологія та ортопедія	0,9/28	залік
ОК 18	Медицина невідкладних станів	2,4/72	залік
ОК 19	Нейрохірургія	1,6/48	залік
Разом		48,0/1440	

4.2. Для лікарів-хірургів дитячих, лікарів-хірургів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю (5 місяців / 800 годин / 26,7 кредитів ЄКТС):

Код	Компоненти освітньої програми	К-сть кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Організація хірургічної допомоги населенню на сучасному етапі	0,2/6	залік

ОК 2	Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	0,8/24	залік
ОК 3	Абдомінальна хірургія	11,5/346	залік
ОК 4	Хірургічні захворювання ендокринних органів	0,7/20	залік
ОК 5	Хірургічні захворювання судин	0,7/20	залік
ОК 6	Гнійні хірургічні захворювання	0,7/20	залік
ОК 7	Амбулаторна хірургія	0,7/20	залік
ОК 8	Торакальна хірургія	1,3/40	залік
ОК 9	Трансплантологія	1,1/34	залік
ОК 10	Опіки та відмороження	1,3/40	залік
ОК 11	Хірургія серця та магістральних судин	0,7/20	залік
ОК 12	Невідкладна гінекологія	0,5/16	залік
ОК 13	Невідкладна урологія	0,5/16	залік
ОК 14	Проктологія	1,3/40	залік
ОК 15	Дитяча хірургія	0,5/16	залік
ОК 16	Онкологія	1,3/40	залік
ОК 17	Травматологія та ортопедія	0,5/16	залік
ОК 18	Медицина невідкладних станів	1,3/40	залік
ОК 19	Нейрохірургія	0,9/26	залік
Разом		26,7/800	

V. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Хірургія» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується Міжнародним європейським університетом.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Хірургія», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- 1) іспит з оволодіння практичними навичками;
- 2) співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» з конкретної лікарської спеціальності. За результатами успішної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Амбулаторна хірургія: посіб. для лікарів заг. практики / В. М. Ждан, М. В. Ткаченко, М. І. Кравців; Вищ. держ. навч. закл. України "Укр. мед. стоматол. акад.". - Полтава: АСМІ, 2018. - 204 с.: табл., мал.
2. Бойова травма серця, грудної аорти та магістральних судин кінцівок: посібник / В. В. Лазоришинець [та ін.]; ред. В. І. Цимбалюк; Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України. - Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2019. - 428 с.
3. Воєнно-польова хірургія: [практ. і навч. посібник] / Я. Л. Заруцький [та ін.]; ред. д-ра мед. наук проф. Я. Л. Заруцького, д-ра мед. наук проф. В. Я. Білого. - Київ: Фенікс, 2018. - 544 с.: рис., табл.
4. Гінекологія / В. К. Ліхачов - Вінниця: Нова Книга, 2022. – 688 с.
5. Гнійно-септична хірургія. Навчальний посібник/ С.Шаповал. – Медицина. –2019.-192с.
6. Загальна хірургія: [підруч. для студентів ВНЗ] / [В. П. Андрущенко та ін.]; ред. проф.: Я. С. Березницького [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця: Нова Книга, 2020. - 342 с.: рис., табл. - (Національний підручник).
7. Загальна хірургія: підручник / П. О. Герасимчук [та ін.]; ред. П. О. Герасимчук; Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. - Тернопіль: ТНМУ "Укрмедкнига", 2020. - 696 с.: іл.
8. Загальна хірургія: підручник для студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / В. П. Андрущенко [та ін.]; ред. Я. С. Березницький [та ін.]. - Вінниця: Нова Книга, 2018. - 344 с.
9. Інноваційні малоінвазивні технології в хірургічному лікуванні хронічних захворювань вен нижніх кінцівок: монографія / С.І. Саволук, В.А. Ходос, В.С. Горбовець, М.І. Музь, Р.А. Геращенко. – Київ – Вінниця: ПП Балюк І.Б. – 2020. – 146 с.
10. Наказ МОЗ України від 30.09.2013 р. № 838 «Про систему комбустіологічної допомоги в Україні».
11. Онкологія : підручник / А. І. Шевченко, О. П. Колеснік, Н. Ф. Шевченко [та ін.] ; ред. А. І. Шевченка. –Вінниця : Нова Книга, 2020. – 488 с
12. Онкологія: підручник / Ю.В. Думанський, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук[та ін.]; ред. Г.В. Бондаря, А.І. Шевченка, І.Й. Галайчука. —2-е вид., переробл. та допов. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. —520 с.
13. Травматологія та ортопедія: підручник / О. А. Бур'янов [и

др.] ; ред.: Г. Г. Голка, О. А. Бур'янов, В. Г. Климовицький ; МОЗ України.
- Вінниця : Нова книга, 2019 – 132 с.

14. Трансплантологія: для студентів вищих навчальних закладів МОЗ України та лікарів-інтернів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України / С. П. Кравченко, Р.В. Луценко, О. А. Шкурупій ; Укр. мед. стоматол.акад. -Полтава : УМСА, 2018. – 262 с.

15. Трахеостома: короткий опис втручання та догляду / Ю. О. Сережко. - Київ: [б. в.], 2016. - 28 с.

16. TNM класифікація злоякісних пухлин: методичний посібник: пер. з англ. / ред. А. І. Шевченко; пер. з англ. О. П. Колесникова [та ін.]. - Вінниця: ПП "Нова книга", 2019. - 88 с.

17. Ургентна абдомінальна хірургія. Навчальний посібник / В.І. Ляховський, І.І. Немченко, О.М. Люлька, О.П. Ковальов, О.Г. Краснов, Т.В. Городова-Андрєєва. – Полтава, ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. – 224с.

18. Урологія: підручник / С.П.Пасечников [та ін.]; ред. С.П.Пасечников - Вінниця: Нова Книга, 2019. – 400 с.

19. Хірургія надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / Шейко В. Д., Панасенко С. І., Челішвілі А. Л.; Укр. мед. стоматол. акад. - Полтава: Астроя, 2019. -217 с.: рис., табл. ірургія пошкоджень. Надання екстреної медичної допомогив центрі травми багатопрофільної лікарні: посібник / І. О. Воробей [та ін.]; ред. О. В. Мазуренка, Г. Г. Роціна; Нац. мед. акад. післядиплом. освітиім. П. Л. Шупика. - Київ: Гордон, 2018. - 154 с.: рис., табл.

20. Хірургія природженої непрохідності тонкої кишки у новонароджених дітей: монографія / Слепов О. К., Мигур М. Ю. - Київ: БАРМИ, 2021. -255 с.: рис., табл.

21. Хірургія шийного відділу хребта: [монографія] / Є. І. Слинько, М. В. Хижняк, Ю. Є. Педаченко; ДУ "Ин-т нейрохірургії ім. А. П. Ромоданова НАМН України". - Київ: Інтерсервіс, 2019. - 463 с.: рис., табл.

22. Хірургія: в 2-х т. Т. 1.: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / С. О. Бойко [та ін.]; ред.: П. Г. Кондратенко, В. І. Русин. - Вінниця: Нова Книга, 2019. - 704 с.: іл.

23. Хірургія: підручник / О. М. Кіт, А. О. Боб, В. С. Жуковський; ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ

України". - 2-е вид., перероб і доп. - Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2019. - 620 с.: іл.

25. Хірургія: підручник: в 2-х т. Т. 1: Загальна хірургія з основними

видами хірургічної патології. Лікування хворого в хірургічному стаціонарі: підручник / Р. О. Сабадишин [та ін.]. - Вінниця: ПП "Нова книга", 2018. - 784 с.: рис.

26. Clinical anatomy and operative surgery = Клінічна анатомія та оперативна хірургія : textbook for English-speaking foreign students / O. V. Tsyhykalo. - Vinnytsia : Nova knyha, 2020. - 528 p. : fig. - Бібліогр.: с. 527.

27. General surgery : [пер. з укр.] / [V. P. Andriushchenko et al.] ; ed. by Bereznytsky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 327 p.

28. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher medical educational establishments / S. D. Khimich [et al.] ; ed.: S. D. Khimich,

M. D. Zheliba. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2019. - 536 p.: il.

29. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher educational institutions / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytsky [et al.]. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. - 328 p. : il.

30. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of the higher medical education of the Ministry of Health of Ukraine / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytskyu [et al.]. - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 328 p. : il.

31. General surgery : [textbook]: [пер. з укр.] / V. P. Andriushchenko et al.; ed. by Bereznytsky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. - 327 p.: fig., tab.

32. General surgery = Загальна хірургія : / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. by Ya. S. Bereznytskyi, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov, V. O. Shidlovskiyi. - Vinnytsia : Nova knyha, 2019. - 327 p.

33. Surgery = Хірургія : textbook for students of higher medical educational institutions of Ministry of Health of Ukraine / K. M. Amosova [et al.] ; ed.: Ya. S. Bereznyts'kyu, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2021. - 712 p.